

โครงการไม้ดอกเมืองหนาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หมู่บ้านปิยะมิตร 2 ตำบลตาเนาะแมเราะ

อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

1. พระราชดำริ / เรื่องเดิม

1.1 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2537 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจกรรมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่สวนยางเขาสำนัก ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ในการนี้ ได้มีพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่ที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ สรุปว่า

“ให้ดำเนินการศึกษาแล้วนำไปทดสอบบนพื้นที่ที่มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลมากขึ้น ได้แก่ พื้นที่สูงอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาจจะสามารถพัฒนาคุณภาพของไม้ดอกไม้ประดับยิ่งขึ้น เมื่อทดสอบได้ผลดีแล้วจึงนำไปขยายผลสู่เกษตรกรข้างเคียงที่มีความสนใจต่อไป”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรผลการดำเนินงานโครงการฯ
เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553

1.2 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความก้าวหน้าโครงการไม้ดอกเมืองหนาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านปิยะมิตร 2 ตำบลตานะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในการนี้ นายเทียนฮก แซ่หวัง ประธานโครงการไม้ดอกเมืองหนาวฯ ได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือ สรุปได้ดังนี้

“ขอพระราชทานองค์ความรู้ในการปลูกไม้กระถางและไม้ดอกเมืองหนาวชนิดใหม่ ๆ ที่จะพัฒนาสวนไม้ดอกเมืองหนาวให้สวยงามตลอดทั้งปี”

1.3 ต่อมา เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการชัยพัฒนา – กาชาดไทย (บ้านทุ่งรัก) อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ในการนี้ ได้มีพระราชกระแสกับนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการไม้ดอกเมืองหนาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สรุปว่า

“ให้พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging) ไม้ดอกให้มีรูปลักษณะที่น่าซื้อ ควรหาวิธีการรักษาความสดของดอกไม้ให้นานมากยิ่งขึ้น และควรเพิ่มเติมองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้กระถาง”

2. การดำเนินงานสนองพระราชดำริในระยะที่ผ่านมา (ปี 2538 - 2552)

เมื่อปี 2538 สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับจังหวัดยะลา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทออันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกรมวิชาการเกษตร ได้คัดเลือกพื้นที่ในการดำเนินการพื้นที่ส่วนหนึ่งคือ “บ้านปิยะมิตร 2 ตำบลตานะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 800 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ย 18 องศาเซลเซียส โดยแบ่งออกเป็น

2.1 การศึกษาทดลอง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกรมวิชาการเกษตร ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. โดยคัดเลือกพันธุ์ไม้ดอกมาทดลองปลูกในพื้นที่หมู่บ้านปิยะมิตร 2 พื้นที่ประมาณ 25 ไร่ แบ่งเป็นการศึกษาทดลองไม้ดอกกลางแจ้งจำนวน 17 ชนิด และไม้ในโรงเรือน จำนวน 7 ชนิด จากการศึกษาทดลอง สรุปว่า **“ไม้ดอกทุกชนิดมีขนาดดอกโต สีดอกเข้มสดสวยงาม โดยเฉพาะเบญจมาศ และกลadiโอลัส ซึ่งมีศักยภาพที่จะพัฒนาในเชิงพาณิชย์ได้อีกด้วย”**

แปลงศึกษาทดลอง ซึ่ง
ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2538
พื้นที่ประมาณ 25 ไร่

2.2 การขยายผลสู่ราษฎร

ไม้ตัดดอก
ซึ่งมีขนาด
ดอกโต
มีสีดอกเข้ม
สดสวย

เมื่อทำการศึกษาทดลองเป็นที่ประจักษ์แล้ว จึงได้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปขยายผลให้แก่เกษตรกร ในหมู่บ้านปิยะมิตร 2 ตำบลตาเนาะแมเราะ ราษฎรเดิมเป็นอดีต โจรจีนคอมมิวนิสต์ (จคม.) ที่มีความขยัน อดทน และมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง เริ่มแรก โครงการได้จัดหาที่ดินของ สมาชิก ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับแปลงศึกษาทดลอง เพื่อทำการขยายผล พื้นที่ประมาณ 35 ไร่ โดย ส่วนราชการจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และสนับสนุนพันธุ์ ไม้ดอกบางส่วน ต่อมาได้จัดกลุ่มเกษตรกรขึ้น ปัจจุบัน**กลุ่มดังกล่าวมีสมาชิก 22 ราย** สามารถ ผลิตไม้ดอกโดยเฉพาะเบญจมาศ และแกลดิโอลัส ออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่อง **โดยเฉพาะที่ตลาด อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และตลาด อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จนสามารถประกอบ เป็นอาชีพหลักได้**

ไม้ตัดดอกที่สร้างรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกร ซึ่งอนาคตจำเป็นต้อง พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ต่อไป

2.3 สถานที่ท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศน์

เมื่อโครงการได้รับความสนใจจากประชาชนในอำเภอเบตงและชาวมาเลเซีย กลุ่มเกษตรกรจึงได้ปรับปรุงทัศนสวนไม้ดอกเมืองหนาวให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศน์ ในพื้นที่ 35 ไร่ พร้อมสร้างบ้านพัก และมีการประกอบอาหารจีนเลิศรสเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว โดยเป็นการลงทุนของกลุ่มเกษตรกรและส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดยะลา ทำให้เกษตรกรมีรายได้ นอกเหนือจากการขายไม้ดอก ขยายไปสู่ภาคการท่องเที่ยวด้วย

3. ผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ (ปี 2553 - ปัจจุบัน)

เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับการดำเนินงานเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553 แล้ว **สำนักงาน กปร.** ร่วมกับจังหวัดยะลา มูลนิธิพระดาบส มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ศูนย์บริการการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนโครงการไม้ดอกเมืองหนาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนี้

3.1 ด้านการต่อยอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร

♦ **จังหวัดยะลา** ขอความร่วมมือจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (พืชสวน) นำเกษตรกรสมาชิกในโครงการไปฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เรื่องการเพาะพันธุ์บอนสี และกล้วยไม้ รวมทั้งการจัดหาพันธุ์เพื่อมาขยายผลในโครงการฯ โดยใช้งบประมาณจากจังหวัดยะลา

♦ **สำนักงาน กปร.** ได้ประสานขอให้ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เป็นหนึ่งในศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ) โดย รศ.ดร. โสระยา ร่วมรังสี ผู้อำนวยการศูนย์ฯ และคณะ ได้นำเกษตรกรสมาชิกและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการไปอบรม ฝึกปฏิบัติจริง และศึกษาดูงานในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ระยะเวลา 10 วัน ระหว่างวันที่ 3 - 12 ตุลาคม 2553 เป็นการต่อยอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรมากยิ่งขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมจากบริษัทโตโยต้าประเทศไทย ผ่านมูลนิธิพระดาบส โดยมีรายละเอียดการฝึกอบรม ดังนี้

ผู้ฝึกอบรมและคณะผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมจากโครงการ
จำนวน 12 ราย

ฟังบรรยายและฝึกปฏิบัติการ
เรื่อง “การปลูกและขยายพันธุ์ไม้
หัวเมืองหนาว”
(แกลดีโอลส์ วานส์ทิส ทิวลิป ฟรีเซีย
ดองดิง ปทุมมา แคลลาลิลลี่ รักแรก)

ฟังบรรยายและฝึกปฏิบัติการ
เรื่อง “การขยายพันธุ์ไม้หัวแบบต่าง ๆ”

ฟังบรรยายและฝึกปฏิบัติการเรื่อง
“การปลูกไม้กระถาง”

ฝึกปฏิบัติการเรื่อง “การเพาะเมล็ด
ไม้ดอกบางชนิด”
(ลิ้นมังกร พิทูเนีย ดาวเรือง ฟีลื้อ)

ฟังบรรยายเรื่อง “การปลูกกล้วยไม้เข็มปีเดียม กุหลาบหิน
คริสต์มาสและฟิวเซีย” และฝึกปฏิบัติการเรื่อง
“การขยายพันธุ์กล้วยไม้เข็มปีเดียม”

ดูงานการปลูกไม้ดอกที่
บริษัทเอเอฟเอ็ม
จังหวัดเชียงใหม่

ศึกษาดูงานการจัดสวนที่โครงการ
พัฒนาดอยตุง จังหวัดเชียงราย

ศึกษาดูงานสวนเกษตร 32
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ดูงานการผลิตเบญจมาศ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก
จังหวัดเชียงใหม่

ดูงานไม้ดอกกระถาง
มูลนิธิโครงการหลวง จังหวัดเชียงใหม่

จากการประเมินผลการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติจริงและศึกษาดูงาน เมื่อวันที่ 3 – 12 ตุลาคม 2553 ได้ข้อสรุปดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการฝึกอบรมในครั้งนี้ในระดับมาก
2. สามารถนำความรู้ที่ได้นำไปปฏิบัติได้ง่าย
3. ได้ทราบถึงการปลูก การขยายพันธุ์ การควบคุมโรคและแมลง การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว การยืดอายุการรักษาไม้ดอก และเทคนิคต่าง ๆ ในการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้น
4. ได้เรียนรู้การจัดการการปลูกพืชอย่างหลากหลายจากวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ
5. ความพึงพอใจเกี่ยวกับสถานที่ในการจัดอบรม ตลอดจนการประสานงานของเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะจากผู้เข้ารับการอบรม : โปรแกรมการฝึกอบรมแน่นเกินไปและ
ระยะเวลาค่อนข้างสั้น

3.2 ด้านการขยายผลและปฏิบัติจริงในพื้นที่

3.2.1 ปีงบประมาณ 2554 กปร. อนุมัติงบประมาณสนับสนุนให้แก่ จังหวัดยะลา และศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อดำเนินการดังนี้

– สนับสนุนงบประมาณในการติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร โดยผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เดือนละประมาณ 1 ครั้ง พร้อมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ด้านไม้ดอกชนิดใหม่ ๆ ตลอดจนร่วมในการวางแผนการผลิตไม้ดอกกับเกษตรกร

– สนับสนุนพันธุ์ไม้เมืองหนาว ประกอบด้วย ไม้กระถาง ไม้ตัดดอก และไม้ประดับในสวน จำนวน 21 ชนิด

– ห้องเย็นสำหรับเก็บหัวพันธุ์และห้องบรรจุภัณฑ์ 1 หลัง

– โรงเรือนเพาะชำ จำนวน 2 โรง

3.2.2 มุลนิธิแม่ฟ้าหลวง จะพิจารณาดำเนินการดังนี้

- พิจารณารูปแบบบรรจุภัณฑ์และตราสัญลักษณ์ของโครงการ
- ออกแบบภูมิทัศน์ภายในสวนไม้ดอกเมืองหนาว ภายใต้หลักการ

ทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องของความประหยัด เรียบง่าย พอเพียง โดยนำภาพที่ทรงพระอักษรภาษาจีนมาใช้ประกอบการประดับสวนด้วย

万花园

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี ทรงพระอักษร
ภาษาจีนคำว่า “**ว้านฮั่วหยวน**”
ซึ่งหมายถึง “**สวนหมื่นบุปผา**” โดย
จะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการตกแต่ง
สวนไม้ดอก

3.3 ด้านการศึกษาทดลอง

ในปีงบประมาณ 2554 จังหวัดยะลา ได้สนับสนุนงบประมาณให้ศูนย์วิจัยและ
พัฒนาการเกษตรยะลา กรมวิชาการเกษตร ทั้งในส่วนของงานวิจัยและปรับปรุงภูมิทัศน์
ซึ่งได้มีการประสานงานร่วมกับศูนย์บริการการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ที่ควรศึกษาทดลอง วิจัย และพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมจะใช้
ในการปรับปรุงภูมิทัศน์เรียบร้อยแล้ว

1. จะรับสมัครสมาชิกที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม พร้อมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกเพาะพันธุ์ไม้ดอก/ไม้กระถางส่งขายโครงการฯ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการขยายเครือข่ายและสร้างรายได้ให้แก่ราษฎรในชุมชนและภาคการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

วัดพุทธาธิวาส

เมืองเบตง

สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอเบตงนั้น โครงการไม้ดอกเมืองหนาว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศน์ที่สำคัญที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง คือ อุโมงค์ปิยะมิตร บ่อน้ำร้อน รวมทั้ง สถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในอำเภอเบตง

เช่น วัดพุทธาธิวาส มัสยิดกลางเบตง อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีอาหารที่รสเลิศมากมาย เช่น ผักน้ำ ปลาจีน เคราหยก ดอกไม้ชุบแป้งทอด ไก่ตุ๋นสมุนไพรจีน และ ต้าหลีหวั่ง (สมุนไพรจีน) ที่สำคัญยังเป็นพื้นที่ปลูกส้มโชกุนที่มีชื่อเสียงของจังหวัดยะลา ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและมาเลเซีย จำนวนปีละกว่า 5 แสนคน และมีการใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,000 บาท/คน สามารถสร้างรายได้ให้อำเภอเบตงปีละกว่า 100 ล้านบาท

อาหารการกิน
หลากหลาย

บ่อน้ำร้อน

2. สำนักงาน กปร. จะสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์บริการการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการติดตามและให้การสนับสนุนองค์ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 ปี เพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกรต่อไป

3. ปัจจุบันในโครงการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภค บริโภค จากน้ำในสระน้ำของโครงการ ซึ่งในหน้าแล้งจะขาดแคลนและน้ำมีสภาพขุ่น ไม่สะอาด ในอนาคตหากโครงการขยายตัวเพิ่มขึ้น จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงระบบน้ำให้เหมาะสมต่อไป

สวนไม้ดอกไม้หนาว

แปลงพืชผัก ซึ่งเกษตรกร
ในโครงการฯ ปลูกรเพื่อจำหน่าย

